

Muistisairaanhoidon ihmisen edunvalvonta yhteistyönä -projekti 2013–2016 Sipoon projektiryhmän 6. kokous

Aika torstai 12.11.2015 klo 13.00–15.55

Paikka Palvelutalo Elsieen kabinetti (Jussaksentie 18K, Sipoo)

Läsnä Helena Räsänen, palvelujohtaja, ikääntyneiden palvelut, projektiryhmän puheenjohtaja
Hans-Eric Christiansson, puheenjohtaja, Sibbo Svenska Pensionärsförening rf
Piia Grek-Stjernberg, kotihoidon ohjaaja, Pohjois-Sipoon kotihoito
Gitte Jensen, erityissosiaaliohjaaja
Antti Lemetyinen, toimintaterapeutti, Suvituuli, Suvikuja
Anders Mickos, johtava lääkäri
Mikaela Mickos, terveyskeskuslääkäri, Söderkullan terveysasema
Elisa Pitkänen, omaishoidon koordinaattori
Hanne Pyykönen, muistikoordinaattori, muistipoliklinikka
Jaana Sundvall, yleinen edunvalvoja, Itä-Uudenmaan oikeusaputoimisto, Porvoon toimipiste
Tuula Wackström, kotihoidon palvelupäällikkö
Aila Vatjus-Anttila, yhdistyksen tiedottaja, vanhusneuvoston jäsen, Sipoon eläkkeensaajat ry
Nina Weckman, palveluohjaaja, vanhusneuvoston sihteeri, ikääntyneiden palvelut
Jens Weckström, etuuskäsittelijä, aikuissosiaalityö
Henna Nikumaa, projektijohtaja, Suomen muistiasiantuntijat ry
Elina Koponen, projektikoordinaattori, Suomen muistiasiantuntijat ry, projektiryhmän sihteeri

Poissa Maria Aro, sairaanhoitaja, muistihoitaja, Etelä-Sipoon kotihoito
Kaarlo Kuntsi, vanhusneuvoston puheenjohtaja
Paula Lappalainen, osastonhoitaja, akuutti- ja kuntoutusosasto
Markku Luukkanen, kotihoidon lääkäri
Gun Mannila, omaishoitaja
Veli-Matti Ponkala, palvelujohtaja, aikuissosiaalityö
Elina Ravanne, ylitarkastaja, julkinen notaari, Itä-Uudenmaan maistraatti, Vantaan yksikkö
Marja Rosenberg, sairaanhoitaja, avovastaanotto
Kirsi Venäläinen, lähihoitaja, Suvirinne

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Projektiryhmän puheenjohtaja Helena Räsänen avasi kokouksen. Todettiin läsnäolijat ja hyväksyttiin asialista.

2. Edellisen kokouksen muistio

Edellisen kokouksen muistioon ei ollut huomautettavaa.

3. Projektin ajankohtaiset kuulumiset

Henna Nikumaa kertasi projektiryhmän tärkeän tehtävän ja totesi tehtävän korostuvan erityisesti ensi vuonna, joka on projektin viimeinen vuosi.

Projektityöntekijät kertoivat terveiset projektin etenemisestä Rovaniemellä ja esimerkkeinä Rovaniemen toimenpiteistä nostivat esille mm. toimintaohjeen muistisairaanhoidon ihmisen ja hänen

läheisensä ennakkoinnin keinoihin ja edunvalvontaan liittyvästä ohjauksesta ja neuvonnasta sote-ammattilaisille, yhteistyön paikallisten pankkien kanssa edunvalvontavaltuutuksen markkinoimiseksi pankkien asiakkaille, Muistifestareiden 2016 suunnittelun sekä yleisten edunvalvojien ja hoitohenkilöstön yhteistyön kehittämisen mm. päämiesten käyttövarojen toimittamisen käytäntöihin liittyen.

Muina ajankohtaisina asioina Nikumaa kertoi oikeudellisen ennakkoinnin oppaan työstämisen etenemisestä. Opas on syksyn aikana ollut pilotoitavana mm. Sipoossa ja Rovaniemellä ja siitä kerätään palautetta eri kohderyhmiltä lyhyen palautekyselyn avulla 20.11. asti. Pilotointivaiheen jälkeen opasta muokataan saadun palautteen perusteella ja tämän jälkeen teksti käännetään ruotsiksi. Oppaan julkistamistilaisuus on 1.3.2016 klo 9.00 Helsingissä. Julkaisun jälkeen opas on luettavissa maksutta verkkojulkaisuna sekä tilattavissa Suomen muistiasiantuntijat ry:stä 2 € hintaan. Kuntakumppanit saavat oppaita tietyn myöhemmin sovittavan määrän maksutta. Oppaan pohjalta on tehty myös tiivistelmät hoitotahdosta, edunvalvontavaltuutuksesta ja edunvalvonnasta esimerkiksi ohjaus- ja neuvontatyössä hyödynnettäväksi, ja ne löytyvät projektin nettisivuilta (muistiasiantuntijat.fi/edunvalvontahanke, tuotokset -alasivu).

Lisäksi keskusteltiin maistraattien kehittämistä uusista lääkärinlausuntopohjista, joiden työstämisessä yksi Sipoon työryhmistä on ollut tiiviisti mukana. ”Lääkärinlausunto edunvalvontasioissa” ja ”Lääkärinlausunto edunvalvontavaltuutuksen vahvistamista koskevassa asiassa” -lomakkeet on julkaistu 21.10. sekä suomen- että ruotsinkielisinä Terveysportissa Lääkärin käsikirjassa (löytyy hakusanalla edunvalvonta, vaatii kirjautumisen) ja vapaasti kaikkien saatavilla olevilla sivuilla terveysportti.fi > laskurit, lomakkeet ja lähetteet > hae ”edunvalvonta”. Lisäksi on saatu pyyntö Lääkärin käsikirjassa olevan Edunvalvonta -artikkelin uudistamisesta, ja projekti on siihen tarttumassa lähiaikoina.

4. Projektin eteneminen Sipoossa

- kaksiosaisen koulutuksen palaute

Oikeudellisesta ennakkoinnista edunvalvontaan -kaksiosainen koulutus on päättynyt, viimeinen koulutusiltapäivä oli lokakuun lopussa. Nikumaa kertoi, että palaute molemmista koulutusosioista oli erinomaista, mutta projektityöntekijöille on kuitenkin noussut huoli siitä, että hyödynnetäänkö koulutusta työtehtävissä ja muuttavatko käytännöt. Tästä projektiryhmä keskusteli vilkkaasti.

Kotihoidon esimies Piia Grek-Stjernberg kertoi miettineensä, että oikeudellisen ennakkoinnin kysymykset tulisivat kotihoidossa jatkossa osaksi asiakkaan kanssa tehtävää hoitosuunnitelmaa. Mikaela Mickos kertoi kokemuksestaan, jossa vastaanotolla oli tullut hyvä tilaisuus ottaa edunvalvontavaltuutus potilaan kanssa puheeksi, mutta ohjaukseen ja neuvontaan oli kulunut todella paljon aikaa. Keskusteltiin uudesta käytännöstä, jossa lääkäri voisi sopivan tilaisuuden tullen nostaa ennakkoinnin asiat esille ja kysyä potilaalta luvan siihen, että muistikordinaattori, palveluohjaaja tai muu syväosaaja ottaisi tässä asiassa yhteyttä ja antaisi tarkempaa ohjausta ja neuvontaa. Sovittiin, että projektin viimeisen vuoden aikana keskitytään projektissa kertyneen tiedon juurruttamiseen arjen käytäntöihin. Esimerkiksi ennakkoinnin keinoihin liittyvän ohjauksen ja neuvonnan käytäntöjen edistämiseksi mietitään toimivia ja kevyitä keinoja, jotka eivät muodostuisi lisärasitteeksi työntekijöille. Lisäksi yleinen edunvalvoja Jaana Sundvall toi esille myös sen, että em. koulutuksen ja muutoinkin projektin myötä yhteistyökäytännöt hoitohenkilöstön kanssa ovat entisestään selkiintyneet ja parantuneet ja esimerkiksi yhteydenottokynnys on madaltunut.

- kehittämiskohteiden työryhmien puheenvuorot: työryhmien toimenpiteiden tilanne

Oikeudelliset ennakkoinnin keinot -työryhmän vastuuhenkilö Hanne Pyykönen kertoi, että luonnos Sipoon uudesta hoitotahtolomakkeesta ja siihen liittyvästä saatteesta on lähetetty useamman kerran projektiryhmälle kommentoitavaksi, mutta palautetta ei ole juurikaan saatu. Seuraavaksi hoitotahtolomake olisi lähdössä ruotsinkieliseen käännoistyöhön ja tämän jälkeen taittoon. Projektiryhmä totesi, että työryhmä voi edetä asiassa suunnitelmansa mukaan. Lisäksi keskusteltiin hoitotahtolomakkeen olemassaolon kirjaamisesta ja lomakkeen skannaamisesta potilastietojärjestelmään.

Lääkärinlausuntopohjan pilotointi ja lausunnon laatimisen käytännöt -työryhmän vastuuhenkilö Anders Mickos kertoi, että "Lääkärinlausunto edunvalvonta-asioissa" ja "Lääkärinlausunto edunvalvontavaltuutuksen vahvistamista koskevassa asiassa" -lomakkeiden pilotointi jatkuu vuoden 2016 puolelle niin Sipoossa kuin muuallakin. Sipoossa palautetta lomakkeista on tähän mennessä tullut melko vähän, ja se on lähinnä koskenut hankaliksi koettuja käsitteitä. Edellä mainittujen yhdessä maistraattien kanssa tehtyjen lomakkeiden lisäksi työryhmä on itsenäisesti työstänyt "Lääkärinlausunto kyvystä tehdä oikeustoimi" -lomaketta, joka on luonnosvaiheessa. Sovittiin, että selvitetään mahdollisuutta saada myös tämä lomake Terveystietokeskukseen. Lisäksi Anders Mickos toi terveiset valtakunnalliselta holhoustoimen koulutuspäiviltä, jossa hän oli ollut puhumassa lääkärintoimintasuhteista. Hän kertoi, että myös koulutuspäivillä nousi vahvasti esille maistraattien, käräjäoikeuksien ja sote-ammattilaisten yhteistyön vahvistamisen tärkeys.

Edunvalvontaprosessin kuvaaminen ja selkiyttäminen -työryhmän vastuuhenkilö Nina Weckman kertoi, että työryhmän tekemät prosessikaaviot ja niihin liittyvät tekstit alkavat olla muutoin valmiit, mutta tekninen toteutus on vielä työn alla. Keskusteltiin siitä, minkä otsikon alle valmiit prosessikaaviot olisi hyvä laittaa Sipoon intranetissä, jotta ne olisivat mahdollisimman helposti löydettävissä ja käytettävissä. Kaaviot on tarkoitettu ammattilaisille työvälineeksi. Projektityöntekijät toivat työryhmälle projektin ohjausryhmän terveiset, joiden mukaan prosessikaavioista ja niiden hyödyntämisestä ollaan valtakunnallisesti(kin) kiinnostuneita.

Ohjauksen ja neuvonnan käytännöt -työryhmän vastuuhenkilö Helena Räsänen kertoi, että Suvikuja ja Suvituuli yksiköissä on tehty asukkaalle ja omaisille uusi materiaalipaketti ja vastaavanlainen on tekeillä myös muissa yksiköissä. Vanhustenviikolla Edunvalvontavaltuutus ry:n puheenjohtaja Vesa Anttila oli kertomassa edunvalvontavaltuutuksesta ja oikeudellisen ennakkoinnin asioita suunnitellaan myös kotihoidon palvelupäivien vuosikelloon säännölliseksi sisällöksi. Kunnan nettisivuilla olevan tiedon uudistaminen ja täydentäminen hoitotahtolomakkeesta, edunvalvontavaltuutuksesta ja edunvalvonnasta on työn alla. Lisäksi työryhmässä on keskusteltu viime keväänä Rovaniemellä järjestetystä onnistuneesta "Oikeus omanlaiseen elämään" - tapahtumasta, ja samantapaista on nyt suunniteltu toteutettavaksi Sipoossa keväällä 2016 yhteistyössä Sipoon Muisti ry:n kanssa.

- toimenpiteiden kokonaisuuden tarkastelua → alkaako VAY muotoutua?

Projektsuunnitelman mukaisesti projektin lopputuotoksena luodaan muistisairaanhoidon ihmisen etujen valvontaan Varhaisen Avoimen Yhteistyön (VAY) toimintamalli. VAY on alun perin Terveystietokeskuksen ja hyvinvoinnin laitoksen kehittämä toimintamalli, jota tässä hankkeessa sovelletaan muistisairaanhoidon ihmisen etujen valvonnan kokonaisuuteen. Projektissa on kehitetty muistisairaanhoidon ihmisen etujen valvontaa oikeudellisesta ennakkoinnista edunvalvontaan ja kehittämistyön keskiössä on ollut yhteistyö.

Henna Nikumaa mainitsi, että projektin päättyessä tulee olla kuvattuna sekä kehitetty toimintamalli että kehittämistyön prosessi sellaiseen muotoon, että se olisi mahdollisimman helposti minkä tahansa kunnan hyödynnettävissä. Tämä on projektissa mukana olevien

toimijoiden iso yhteinen tehtävä ensi vuodelle ja myös keskeinen aihe tulevissa projektiryhmän kokouksissa. Käytännössä esimerkiksi edellä käsitellyt työryhmien työskentely ja toimenpiteet ovat olleet yhteistoiminnan toteuttamista ja niitä palasia, joista malli tulee koostumaan.

5. Projekti Sipoossa 2016: projektin viimeisen vuoden suunnittelu

- projektiryhmä evästää työryhmiä vuoteen 2016

Projektin viimeistä vuotta silmällä pitäen Henna Nikumaa avasi keskustelun työryhmätyöskentelyn sulkemisesta ja jatkosta sopimisesta.

Projektiryhmä keskusteli tarpeesta kirkastaa työryhmien työskentelyn keskeiset tulokset (esimerkiksi mikä on muuttunut toimintatavoissa ja miten siihen on päästy?) sekä projektin tulosten ja tuotosten juurruttamisesta. Keskusteltiin siitä, miten toimintatavoista tulisi luonnollisia ja pysyviä, eikä kaikki päättyisi projektin päättyessä. Ehdotettiin mm. vastuun saattaen siirtämistä projektityöntekijöiltä jollekin tietylle henkilölle/henkilöille kunnan ”normaalitoiminnassa”. Keskusteltiin siitä, että projektissa keskeistä on ollut eri sektoreiden toimijoiden saattaminen yhteen saman pöydän äärelle, ja erityisen keskeisessä roolissa yhteisissä keskusteluissa sekä myös tiedon levittämisessä eteenpäin kuntalaisille ovat olleet eläkeläisjärjestöjen edustajat. Todettiin, että tätä vuoropuhelua on hyvä jatkaa myös projektin päättymisen jälkeen, ja että tästä kokemuksesta on malliksi myös muuhun kehittämistyöhön.

Sovittiin, että keskustelua työryhmien työskentelyn sulkemisesta ja arvioinnista sekä jatkon suunnittelusta jatketaan työryhmien vastuuhenkilöiden kokouksessa, joka sovittiin pidettäväksi 2.2.2016 klo 14 Sote-talon 3. kerroksessa.

- ehdotus: projektin päätöstilaisuus Sipooseen marraskuun loppupuolelle 2016

Sovittiin, että Sipoossa järjestetään projektin päätöstilaisuus loppuvuodesta 2016, ja alustavasti sitä ideoitiin ja suunniteltiin. Päätöstilaisuuden toteuttamiseen oli esillä monenlaisia vaihtoehtoja: avoin yleisötilaisuus, pienimuotoinen kutsutilaisuus, ensisijaisesti koulutuksellinen tilaisuus jne. Mainittiin, että esimerkiksi median edustajia ja poliittisia päättäjiä olisi hyvä kutsua paikalle. Keskusteltiin erilaisista tavoista oppia ja toivottiin myös ”jotakin hauskaa”. Todettiin, että luennot harvoin muuttavat käytäntöjä ja pohdittiin esimerkiksi stand up -koomikoiden tai improvisaatioteatterin hyödyntämisestä tai tapaustyöskentelyä. Päätöstilaisuuden sisältöön ja toteutukseen sekä tarkempaan ajankohtaan palataan tulevissa kokouksissa.

6. Rovaniemen edustajien vierailu Sipooseen 3.12.2015

Rovaniemen edustajien (4 henkilöä) vierailun ohjelmaa ovat suunnitelleet Antti Lemetyinen, Aila Vatjus-Anttila ja Paula Lappalainen. Antti Lemetyinen kertoi vierailupäivän ohjelmasta pääpiirteissään: aloitus klo 8.30 päiväkeskuksessa, jossa tervetuliaispuhetta ja toimintaan tutustumista. Klo 10 jälkeen lähdetään bussilla kohti Konst&Formia, jossa sekä syödään lounas että työskennellään yhdessä. Iltapäivällä ohjelmassa on kokemusten vaihtamista ja jakamista hankkeesta tehdystä kehittämistyöstä ja kehitetyistä hyvistä käytännöistä projektityöntekijöiden johdolla. Klo 16 lähdetään takaisin kohti Nikkilää. Tämän jälkeen on vielä mahdollista osallistua iltaohjelmaan.

Projektityöntekijät esittivät toiveen Sipoon projektiryhmän runsaslukuisesta osallistumisesta kuntakumppanusten yhteiseen päivään. Tarkempi ohjelma lähetetään sähköpostitse ja samalla pyydetään sitovat ilmoittautumiset.

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Seuraavan kokouksen ajankohta

Seuraavat projektiryhmän kokoukset sovittiin pidettäväksi **tiistaina 26.4.2016 klo 13–16** ja **torstaina 1.9.2016 klo 13–16** Elsien kabinetissa.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.55.